

۱- از میان سلسله های ترک تبار، زیر کدام مهمتر بودند؟

الف) سلجوقیان (*) ب) غزنویان () ج) خوارزمشاهیان () د) هیچکدام ()

۲- چرا از میان سه سلسله ترک تبار، سلجوقیان مهمتر بودند؟ به سبب تأثیری که در تحولات ایران و سایر سرزمینهای اسلامی و هم به سبب وسعت قلمروشان، اهمیت بیشتری داشتند.

۳- تشکیلات حکومت سلجوقیان بر گرفته از کدام سلسله ها بود؟ از سلسله های سامانیان و غزنویان بود، البته تشکیلات آن دوره نیز برگرفته از نظام اداری حکومتی ایران باستان بود و در هر دوره تغییراتی در آن پدید می آمد.

۴- در رأس حکومت سلجوقی .. سلطان .. قرار داشت.

۵- در دوره سلجوقیان چه کسی قدرت معنوی و چه کسی قدرت سیاسی و نظامی داشت؟ خلیفه عباسی ریاست معنوی و دینی داشتند و قدرت سیاسی و نظامی در اختیار سلاطین بود.

۶- چرا سلاطین سلجوقی سعی میکردند خود را مطیع و پشتیبان خلیفه نشان دهند؟ برای مشروعیت بخشیدن به حکومت خود و جلب نظر مردم .

۷- ویژگی شاهان دوره سلجوقی چه بود؟ اگر چه شاهان در امور مختلف با وزیران مشورت می کردند اما رأی آنها مافوق همه بود و با ظلم و خودکامگی حکومت می کردند و منتقدان و مخالفان خود را به سختی مجازات می کردند. سلاطین زندگی پر تجملی داشتند و صاحب املاک و ثروت زیادی بودند.

۸- از مهم ترین مقام هایی که در عهد سلجوقیان وجود داشت، مقام .. وزارت .. بود.

۹- حکومت سلجوقیان قدرت و عظمت خود را چگونه بدست آورده بودند؟ با سیاست و کفایت وزیران ایرانی به دست آورده بودند.

۱۰- چرا سلجوقیان به وجود وزیران ایرانی برای اداره کشور نیازمند بودند؟ سلجوقیان مردمانی گله دار و بیابان گرد بودند که با زور شمشیر، امور سیاسی و نظامی را در اختیار گرفتند، آنها از شهرنشینی و کشور داری بی خبر بودند و برای اداره قلمرو پهناور خود ناگزیر شدند از وزیران ایرانی استفاده کنند .

۱۱- دو تن از وزیران مهم سلجوقی را نام ببرید؟ عمید الملک گُندری - خواجه نظام الملک

۱۲- عمید الملک گُندری که بود؟ وزیر سلطان طغرل بود که نقش موثری در موفقیت های او داشت .

۱۳- خواجه نظام الملک که بود؟ وزیر آلب ارسلان و ملکشاه بود او چنان قدرت و نفوذی داشت که کمتر کاری بدون صلاحدید و مشورت او انجام می گرفت .

۱۴- در دوره سلجوقیان وزیران ایرانی چه نقشی در اداره حکومت سلجوقیان داشتند؟ نقش مهمی داشتند و در نتیجه تدبیر و مدیریت آنها، اوضاع اقتصادی و فرهنگی بهتر شد و کشاورزی، بازرگانی، صنعت، هنر و معماری رشد زیادی کرد .

۱۵- تنظیم رابطه سلطان با خلیفه و دیگر فرمانروایان از وظایف چه کسی بود؟ از وظایف مهم وزیران بود .

۱۶- دوره سلجوقیان از چه نظر از دوره های برجسته تاریخ ایران محسوب می شد؟ از نظر گسترش دانش، هنر و ادب

۱۷- پس از ورود اسلام به ایران، کلاس های درس نخست در .. مساجد .. تشکیل می شد.

۱۸- خواجه نظام الملک چه مدارسی را بنیان گذاشت؟ و مهم ترین آنها در کدام شهرها بود؟ مدارس نظامیه - مهمترین آنها در شهرهای نیشابور، اصفهان و بغداد .

۱۹- چرا مدارس نظامیه به این نام معروف شدند؟ خواجه نظام الملک مدارسی در شهرهای مختلف بنیان گذاشت که همگی آنها نظامیه خوانده می شدند.

- ۲۰- ویژگی مدارس نظامیه چه بود؟ به مدرسان، مدیران و کارکنان نظامیه ها حقوق پرداخت می شد. این مدارس مقررات خاصی داشتند و استادان و شاگردان با دقت خاصی گزینش می شدند و رقابت شدیدی برای رسیدن به مقام استادی در این مدارس وجود داشت .
- ۲۱- دو تن از اساتید و دانش آموختگان مدارس نظامیه را نام ببرید؟ امام محمد غزالی و سعدی
- ۲۲- زمان سلجوقیان در شهرهای خراسان بیش از سایر مناطق ایران مدرسه وجود داشت. صحیح(*) غلط ()
- ۲۳- در آستانهٔ هجوم مغول ها کدام منطقه بزرگترین مرکز علمی، ادبی و مذهبی ایران بود؟ خراسان
- ۲۴- زبان و ادب فارسی در دوران غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان چه جایگاهی داشت؟ در این دوران زبان و ادب فارسی مورد توجه و حمایت قرار گرفت و روز به روز علاقه به گسترش این زبان بیشتر شد .
- ۲۵- چه عاملی موجب رواج زبان فارسی در هندوستان شد؟ لشکرکشی های سلطان محمود غزنوی و جانشینانش به هندوستان .
- ۲۶- در ابتدای دوره سلجوقی، نامه ها و فرمانهای حکومتی و دفترهای دیوانی از .. عربی .. به .. فارسی .. تغییر کرد .
- ۲۷- در قرن های پنجم و ششم هجری، زبان .. ترکی .. در ایران رواج داشت .
- ۲۸- چه چیزی سبب گسترش شهر و شهرنشینی در دوره سلجوقی شد؟ آرامش و رونق بازرگانی
- ۲۹- کدام شهرها پایتخت سلجوقیان بودند؟ ری، نیشابور و اصفهان
- ۳۰- ویژگی معماری در دوره سلجوقی چه بود و چگونه به اوج شکوفایی خود رسید؟ معماران ایرانی در دوره سلجوقیان، بناهای زیبایی در ایران ساختند و معماری به اوج شکوفایی خود رسید.
- ۳۱- در دوره سلجوقیان ایرانیان چه ابتکار خاصی در ساختن مساجد بکار می بردند؟ حیاط و چهار ایوان اطراف آن معمول گردید. در ساختن انواع گنبدها، برج ها، مناره ها، کاروانسراها و مدارس نیز الگوهای جدیدی در معماری به کار گرفته شد .
- ۳۲- در قرن های پنجم تا هفتم هجری، .. آجرکاری .. و .. کاشی کاری .. در بناها به اوج زیبایی و شکوفایی رسید .
- ۳۳- از ابتکارهای مهم معماران ایرانی برای تزئین بناها .. کاشی کاری .. بود .
- ۳۴- نمونه هایی از جلوه های مهم هنر در دوره سلجوقی را ذکر کنید؟ ساختن ظروف سفالین لعاب دار و بدون لعاب و ظروف زرین فام یا تلایی که با نقش و نگار مختلف تزئین شده از جلوه های مهم این دوره بود.
- ۳۵- کدامیک از هنرهای ایرانی در دوره سلجوقی گسترش یافت؟ فلزکاری، خوشنویسی، تذهیب و ساختن جلد کتاب از چرم و نقش انداختن بر روی آنها

فعالیت های درس ۱۴

۱- کار برگه شماره (۹)، (شخصیت های تاریخی) را در کلاس انجام دهید. (جواب بر عهده دانش آموزان)

۲- دیوان های دوره سلجوقی را به موارد مشابه امروز مربوط کنید.

۱- عرض	سازمان امور اقتصادی و مالیاتی
۲- اشراف	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح
۳- استیفا	وزارت کشور
	سازمان بازرسی کل کشور